

Historisk inventering av byggnaden inom fastigheten Hjältsgård 6:139

Bakgrund och syfte

I samband med arbetet med en ny detaljplan för del av fastigheten Hjältsgård 6:139 har kommunen ställt krav på en historisk inventering av byggnaderna. Syftet var att bedöma om det finns risk för verksamhetsrelaterade föroreningar som kan ha förorenat byggnaderna.

Historik

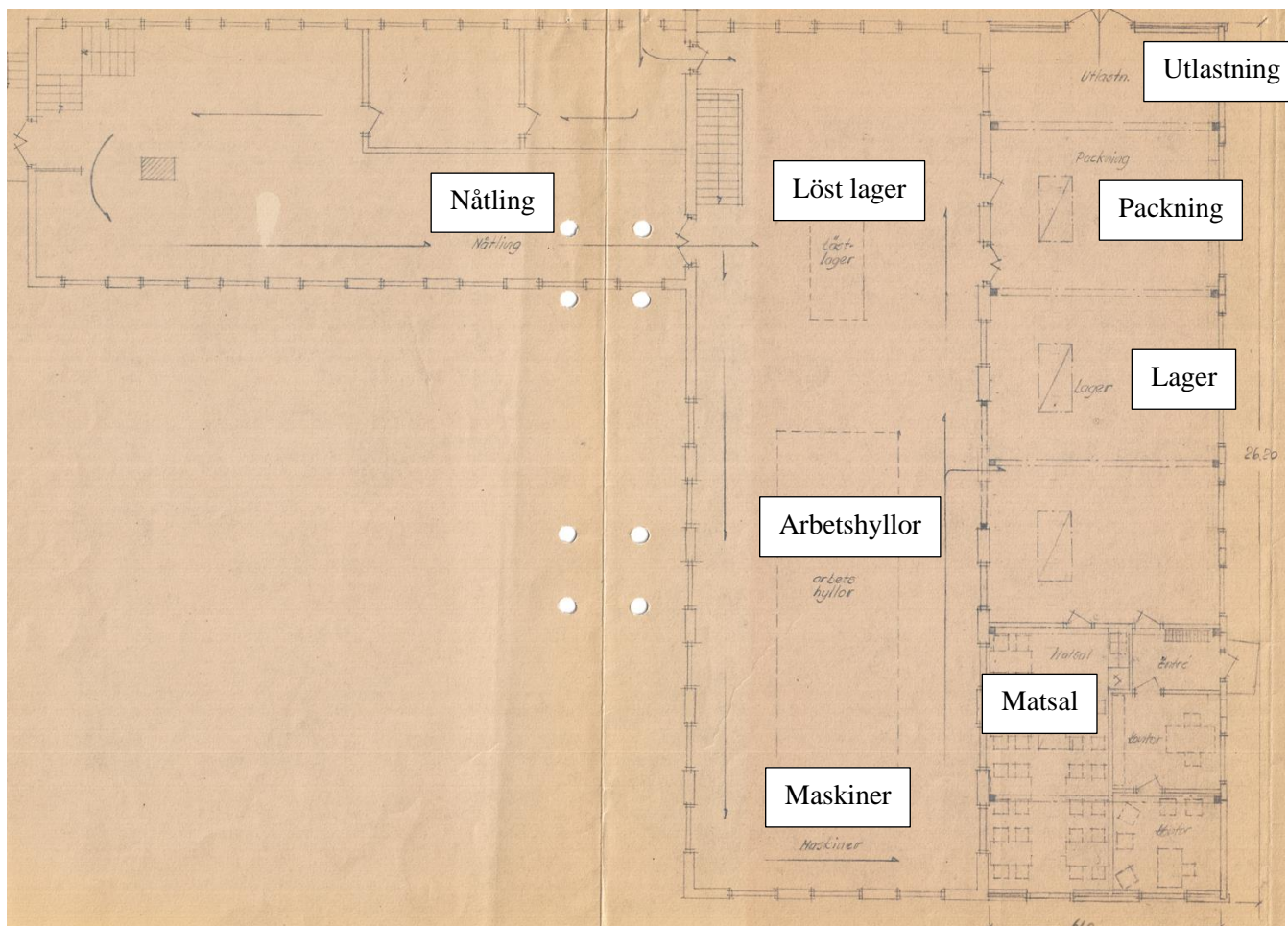
På aktuellt område bedrevs tidigare industriverksamhet i form av en skofabrik som var aktiv från cirka år 1939 till 1968 enligt MIFO fas 1 utredningen. Inom verksamheten har hantering av lim och lösningsmedel använts i samband med skotillverkning. Kromgarvat läder har beskurits och stansats inom verksamheten men inga uppgifter tyder på att garvning av läder utförts inom fastigheten utan enbart en hantering av visst avfall som enligt muntliga uppgifter eldades upp i den tidiga driften av verksamheten (Ensucon, 2022).

I bygglovhandlingar framgår det att huskroppen byggts om 1953 samt en tillbyggnad utfördes under 1960-talet. Något första bygglov där den första tidigare verksamheten beskrivs har ej kunnat hittas inom ramen för MIFO fas 1 utredningen.

En del av byggnaden har tidigare använts av en skytteklubb och en del av byggnaden har sen tidigt 90-tal och fram till 2019 använts som förskola. Inför omställningen till förskola/ fritids utfördes en större ombyggnation och det syns inga spår av den f.d. skofabrikens verksamhet, se figur 1 och 2. Idag används inte byggnaden utan står tom.

Figur 1. Röd markering avser den f.d. skytteklubben och gul markering avser den f.d. förskolan.

Figur 2. Ritning över förslag till tillbyggnad av skofabriken från 1959.

Ritningen i figur 2 visar att nåtling utfördes i den smala delen av byggnaden. Maskinsalen var belägen i den del där förskolan tidigare fanns. I den f.d. skytteklubben fanns packning, utlastning, lager, lunchrum och kontor.

Muntliga uppgifter

De muntliga uppgifterna är ej verifierade och bör beaktas därefter.

Enviro Miljöteknik AB kontaktade 2024-03-01 Elly Kvick som arbetade i lokalerna efter att skofabriken flyttat verksamheten till nya lokaler. Lokalerna användes då som syverkstad. Efter 1968 användes längre inga kemikalier och alla maskiner var flyttade. Hon minns att källaren användes som omklädningsrum och att tillbyggnaden (röd tegelbyggnad) användes för packning. Matsalen var belägen i den smalare delen av tegelbyggnaden ("banken"). Enligt uppgift ska det eldats läder i källaren, troligtvis i en panna, då tjock rök ibland kunde ses komma från den f.d. skofabriken.

Enviro Miljöteknik AB kontaktade 2024-03-04 Maj Eriksson som arbetade i lokalerna när skofabriken fortfarande hade sin verksamhet på fastigheten Hjältsgård 6:139. I den del som på senare tid använts av skytteklubben förvarades kemikalier som aceton, lim, polyuretan (gummi) samt kromgarvat läder. Någon garvning av läder har inte utförts i lokalerna. I lokalen där den f.d. skytteklubben var inrymd utfördes slipning av skinnet (rubbing) där krom kunde frigöras och skapa en viss damning. Den del av byggnaden där det tidigare bedrivits förskola har enligt Maj använts som syverkstad samt för utstansning av läder. Rester av lädret transporterades till en lokal deponi i Skee eller eldades upp i en panna i källaren.

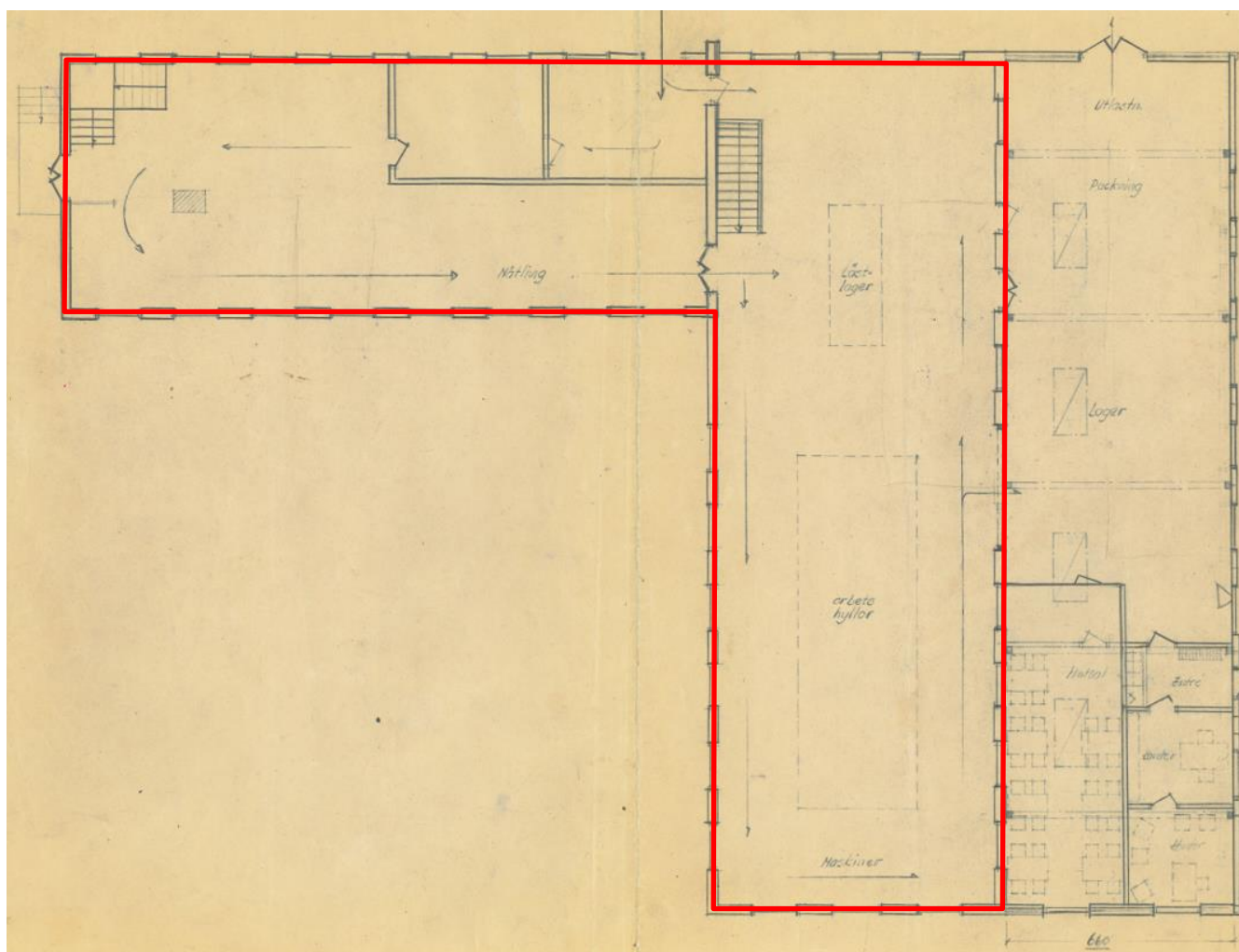
Tidigare utförda undersökningar

Ensucon utförde under 2021 en miljöteknisk undersökning i marken kring byggnaden. Resultaten från undersökningen visade att halter över KM med avseende på tungmetaller och PAH-H påvisades i tre av 11 analyserade prover. I en provpunkt påvisades zink över riktvärdet för MKM. En kompletterande undersökning med avseende på dioxiner utfördes 2023 av Enrecon. Endast låga halter av dioxin (<KM) påvisades i denna undersökning.

Rekommendationer

Baserat på den information som gått att få fram görs bedömningen att eventuell förorenande verksamhet var belägen både i f.d. skytteklubben och i f.d. förskolan. Då den f.d. skytteklubben avses rivas ges inga ytterligare beskrivningar eller rekommendationer kring f.d. skytteklubben.

Då omfattande renoveringar utfördes när en del av byggnaden ställdes om till förskola bedöms risken för att några föroreningar skulle finnas kvar som liten, se lokalisering i *figur 3*. Denna del av byggnaden är väl underhållen med ventilation och värme och någon lukt eller tecken på fukt eller mögel finns inte. I källaren syns inga tecken på att någon förorenad verksamhet ska ha funnits. Det finns heller inga tecken på fukt här.

Figur 3. Blivande förskola är markerad i rött.

Provtagning av betongkärnor i den f.d skytteklubben och i källardelen ingick i den miljöinventering som utfördes i maj 2024. Halterna av krom VI i betongen var låga och underskred Naturvårdsverkets riktvärde för känslig markanvändning (KM). I ett betongprov från den f.d. skytteklubbens lokaler påvisades barium och oljekolväten över KM.

Om den f.d. förskolan ska ställas om till annan användning rekommenderas en luftmätning av krom VI för att säkerställa att inga förhöjda halter finns.

Habo

Upprättad: 2024-03-08

Uppdaterad: 2024-11-18 och 2024-12-12

Hanna Hartmann